

תוכן עניינים

3.....	1. מבוא.....
4.....	2. רקע תיאורטי.....
5.....	3. רקע היסטורי.....
5.....	התפתחות היחסים עד ההידרדרות.....
5.....	הידרדרות היחסים.....
7.....	4. ניתוח.....
7.....	ניתוח ברמת היחיד.....
7.....	ניתוח ברמת המדינה.....
7.....	ניתוח ברמת המערכת.....
9.....	5. סיכום ומסקנות.....
10.....	6. רשימת מקורות.....

1. מבוא

טרם עלייתה לשלטון של מפלגת הצדק והפיתוח (להלן AKP) בתורכיה ב-2002, תורכיה וישראל חלקו מערכת יחסים ייחודית בתחומי הדיפלומטיה, הכלכלה והיחסים הצבאיים. היו שדיברו על 'ברית אסטרטגית' בין שתי המדינות. עבור ישראל, הקשרים היוו הוכחה לכך שיחסי ידידות הם אפשריים עם מדינה מוסלמית, ובישרו לתפישתה את האפשרות של המשך ההשתלבות באזור. עבור תורכיה, הקשרים היוו אישור לדמותה כמדינה מערבית, דמוקרטית וחילונית. לאחר בחירתה של ה-AKP, יחסיה של תורכיה עם ישראל עברו האטה חדה בתחומי הדיפלומטיה והצבא, אם כי לא בנושא הכלכלי. יש הטוענים כי הורדת רמת היחסים הייתה מטרתה של ה-AKP למן ההתחלה (Cohen, 2014).

מטרתה של עבודה זו, היא לבחון ולנתח את הגורמים להידרדרות המתמשכת ביחסים בין ישראל ותורכיה בשנים האחרונות. שאלת המחקר של העבודה, לפיכך, היא: **מהם הגורמים להידרדרות היחסים בין ישראל ותורכיה ב-15 השנים האחרונות?**

שיטת המחקר בעבודה זו תהיה ניתוח תוכן איכותי. במהלך העבודה, נסקור מאמרים ומחקרים העוסקים ביחסי ישראל-תורכיה. ניתוח ההידרדרות ביחסים ייעשה על פי שלוש רמות ניתוח: רמת היחיד, הרמת המדינה ורמת המערכת. כך נוכל לבחון הסברים שונים למשבר ביחסים, ולבדוק האם ישנה רמת ניתוח בעלת כוח הסברי רב יותר, לסוגיה שלפנינו.

הפרק השני בעבודה יהווה את הרקע התיאורטי שלה, בו נציג את שלוש רמות הניתוח, שישמשו אותנו לניתוח המשבר ביחסי תורכיה-ישראל. הפרק השלישי הוא פרק הרקע ההיסטורי, בו יוצגו באופן אמפירי עיקרי התגלגלות היחסים בין תורכיה וישראל, עבור בקשרים ההדוקים והחמים בשנות ה-1990 ועד לנקודת השפל המשברית בשנת 2010. הפרק הרביעי הוא פרק הניתוח, בו נציג פרטים נוספים וננתח את התגלגלות המאורעות בהתאם לשלוש רמות הניתוח שהוצגו ברקע התיאורטי. הפרק החמישי הוא פרק הסיכום והמסקנות, בו יוצגו בקצרה מסקנותינו אודות הגורמים להידרדרות היחסים בין מדינת ישראל לתורכיה, ובו גם נבדוק האם אחת מרמות הניתוח עולה על האחרות בכוחה ההסברי.

2. רקע תיאורטי

בחקר היחסים הבינלאומיים, מקובלת החלוקה בין רמות ניתוח, לצורך ההבנה והניתוח של תופעות ותהליכים בזירה הבינלאומית. כל רמת ניתוח מהווה היבט שונה של היחסים הבין-לאומיים והגורמים הפועלים בהם, שאפשר להדגישו בהסברים אודות הפוליטיקה הבינלאומית. בחירת ההיבט, או רמת הניתוח, אותה יש להדגיש, נתונה על פי רוב לבחירת החוקר, כאשר מקובל שתיאור וניתוח מלא ככל הניתן יכלול הסברים הנובעים מכל אחת מרמות הניתוח. בכל אופן, על החוקר להחליט אם הוא מעדיף להתמקד ב"שלמויות" (כלומר המערכת הבינלאומית בכללה או חלקים נרחבים ממנה, או קבוצות גדולות אחרות של מדינות) או שמא ב"יחידים" (כלומר, במדינה בודדת או בבני אדם יחידים). מובן שהמציאות היא תמיד מורכבת, ובחירה ברמה אחת אין משמעה בהכרח התעלמות מרמות ניתוח אחרות. בעבודה זו, אנו ננסה להציג ניתוח של תהליך-הידרדרות היחסים בין מדינת ישראל לתורכיה- בהתאם לשלוש רמות הניתוח. לכן, כעת נתפנה להציג.

ניתוח ברמת היחיד- רמת הניתוח של היחיד, עניינה במאפיינים האישיים של בני אדם, כאשר זה יכול לכלול אזרחים מן השורה (כאשר לפעולותיהם יש השלכות חשובות מבחינה פוליטית), או מקבלי החלטות ובני אדם אחרים בעלי היכולת לקבל החלטות חשובות בעלות השפעה על רבים (קיגלי וויטקופף, 2002).

ניתוח ברמת המדינה- ניתוח ברמה זו, כולל את "היחידות המוסמכות לקבל את ההחלטות המסדירות את תהליכי מדיניות החוץ של מדינות ואת התכונות הפנימיות של אותן מדינות (למשל, סוג המשטר שלהן, רמת עצמתן הכלכלית והצבאית ומספר קבוצות הלאום)" (קיגלי וויטקופף, 2002, ע' 13). רמת ניתוח זו כוללת גם, למשל, ניתוח אודות יחסי הכוחות הפוליטיים בתוך המדינה, שמניבים 'תפוקה' בדמות מדיניות חוץ בעלת אופי מסוים על פני אחר.

ניתוח ברמת המערכת- "עוסק בפעולות הגומלין של מדינות...וברמות הסכסוך ושיתוף הפעולה המאפיינות את המערכת הפוליטית הבינלאומית" (קיגלי וויטקופף, 2002, ע' 13). ניתוח מתייחס למערכת הבינלאומית כולה, או לחלק ממנה (למשל, למערכת אזורית) באופן כולל, 'ממבט על', כדי לבחון מהם הם הגורמים המבניים המניעים התרחשויות ותהליכים שונים בתוך המערכת הזאת.